

SINT-VEROONMARS LEMBEEK

De eeuwenoude Sint-Veroonmars in Lembeek (Halle) gaat jaarlijks door op Paasmaandag ter ere van patroonheilige Sint-Veroon. Vijf groepen, waarvan twee te paard, begeleiden het zilveren reliekschrijn van Sint-Veroon tijdens een 18 km lange dagtocht. De vier soldatengroepen zijn uitgedost in fraaie militaire uniformen, geïnspireerd op de Belgische uniformen uit de Belle Epoque. De vijfde groep wordt gevormd door de Kasdragers van Sint-Veroon, zij torsen het zilveren reliekschrijn tijdens de dagtocht op hun schouders. De mars telt ca. 500 deelnemers maar in het zog van het reliekschrijn stapten een nog veel grotere groep van bedevaarders en wandelaars mee op.

Op Paasmaandag is het al zeer vroeg verzamelen geblazen. Van in de vroege uurtjes wordt door de soldatengroepen (wij noemen ze Paassoldaten) in de verschillende wijken van de gemeente de "reveille" geblazen. De Paassoldaten verzamelen aan het oud-gemeentehuis van Lembeek voor het uitreiken van de vaandels en medailles aan verdienstelijke leden, waarna de verschillende groepen aan hun dagtocht beginnen.

Opmerkelijk is dat elke groep weliswaar zijn eigen traject volgt maar dat de groepen elkaar op bepaalde plaatsen van het traject ontmoeten. Op het traject bevinden zich diverse kapelletjes die toegewijd zijn aan Sint-Veroon. Op talrijke plaatsen worden de deelnemers en bedevaarders door de buurtbewoners vergast op een natje en een droogje. Het zorgt voor een unieke sfeer. Het hoogtepunt van de dag is ongetwijfeld de intrede van de stoet om 18u. in het centrum van Lembeek. Het geheel wordt vervolledigd door de geestelijkheid, de beelddraggers, het stadsbestuur en de kerkelijke processie. Na afloop wordt het zilveren reliekschrijn onder militaire begeleiding terug de parochiekerk ingedragen. In het centrum van Lembeek is het ondertussen op de koppen lopen, zeker wanneer de zon van de partij is. Tot in de vroege uurtjes wordt er gefeest. Maar daarmee zijn de feestelijkheden nog niet achter de rug. Op Paasdinsdag is er de plechtige Soldatenmis, gevolgd door een militair defilé aan de pastorie. Vandaar vertrekken de Paassoldaten voor de "militaire oefeningen". Om 18 u. wordt aan het oud gemeentehuis van Lembeek de soldij uitbetaald. Na een laatste rondedans door de Paassoldaten weerklinkt het lied "En 't Goensjtoogs va Poske, dèn es alles verbaa" waarmee de Paasfeesten in Lembeek officieel beëindigd worden.

De Sint-Veroonmars vormt het sociale cement van de dorpsgemeenschap in Lembeek. De mars vormt het jaarlijkse hoogtepunt maar brengt ook heel wat andere activiteiten met zich mee. Zoals de jaarlijkse Sint-Veroonmis (laatste zondag van januari), de jaarlijkse voorstelling van de Paasaffiche, repetities, eetkermis, enz. Gedurende het ganse jaar brengt de Sint-Veroonmars zo de inwoners van Lembeek samen.

De Sint-Veroonmars is de enige militaire mars in zijn soort in Vlaanderen en vertoont gelijkenissen met de populaire marsen in Wallonië. Wat de mars ook uniek maakt, is het gegeven dat deze traditie zowel in Vlaanderen als Wallonië doorgaat. Een groot gedeelte van het parcours van de mars ligt op het grondgebied van Wallonië waardoor ook deze gemeenschap betrokken wordt.

De oudste sporen gaan terug tot de vroege 15de eeuw maar de traditie is ongetwijfeld veel ouder. Reeds in het midden van de 17de eeuw schreef de toenmalige pastoor van Lembeek dat de traditie al meer dan 300 jaar oud was. Centraal gegeven was het relikwieschrijn dat processiegewijs rondgedragen werd. Het schrijn werd begeleid door de plaatselijke gezagsdragers en de schuttersgilden van Tubize en Halle, zoals blijkt uit oude reglementen. Vanaf de 17de eeuw vinden we de eerste gedocumenteerde sporen terug van de jeunesse (te vertalen als "jonkheid") die het schrijn in militair plunje begeleidde. Er is sprake van muzikanten en timbalen, onderweg werd buskruit verschoten en de

groep stond onder bevel van een capitaine. Deze jeunesse kende dus een militaire rangorde met officieren, muzikanten en gewone soldaten. Het zijn de verre voorlopers van de huidige soldatengroeperingen.

De processie op Paasmaandag is enkel toegewijd aan Sint-Veroon, patroonheilige van de gemeente, en kan daarom in rechtstreeks verband gebracht worden met de kerkwijding. Daarenboven was en is Paasmaandag in Lembeek de dag van de jaarlijkse kermis, van oorsprong een religieus feest dat in verband werd gebracht met de kerkwijding. Sommigen menen dat de processie ontstond om Lembeek van de pest te vrijwaren, maar deze stelling is weinig waarschijnlijk.

De oudste historische bron over Sint-Veroon is de Vita Veronis, geschreven omstreeks 1020 door Olbertus, de abt van Gemblours. Olbertus schreef dit werk in het begin van de 11de eeuw in opdracht van Renier IV, de graaf van Henegouwen en hij beschreef daarin de ontdekking van het graf van Sint-Veroon in 1004, de overbrenging van zijn relieken van Lembeek naar Bergen ca. 1012 in opdracht van dezelfde graaf en tenslotte de talrijke miracelen op voorspraak van Sint-Veroon. Wat betreft de afkomst en het leven van Sint-Veroon zijn we aangewezen op de anonieme legende van Sint-Verona die van recentere datum is dan de Vita van Olbertus. In deze legende wordt Verona voorgesteld als de tweelingzuster van Veroon, beiden kinderen van Lodewijk de Duitser en daardoor achterkleinkinderen van Karel de Grote. De legende verhaalt over de vrome prins die op 16-jarige leeftijd het paleis ontvluchtte om zich in deemoed en nederigheid ten dienste van zijn medemensen te stellen. Na een lange omzwerving belandde hij in Lembeek waar hij als eenvoudige boerenknecht aan de slag ging op de hoeve van Perregate. Volgens diezelfde legende overleed Veroon in 863 en werd hij omwille van zijn grote verdiensten in de parochiekerk begraven.

We zijn benieuwd naar uw motivatie voor deze aanvraag. Waarom dient u in?

De motivering voor de aanvraag is tweeledig. Enerzijds willen wij met de erkenning het unieke karakter van de Sint-Veroonmars onderstrepen. Het Paasgebeuren in Lembeek is uniek in Vlaanderen en kan je met niets gelijkaardigs in Vlaanderen vergelijken. Anderzijds wil het ook een bewustmakingsproces zijn dat we als gemeenschap over deze traditie moeten waken en zorgen dat ook de toekomstige generaties deze traditie in ere houden.

Beschrijf de geschiedenis van het erfgoed. En hoe is het doorheen de tijd geëvolueerd (max. 4000 tekens)

Elk jaar trekt op Paasmaandag de Sint-Veroonmars door Lembeek en omliggende gemeenten. Deze traditie is vele eeuwen oud en staat volledig in het teken van Sint-Veroon, de patroonheilige van Lembeek. Het zilveren reliekschrijn wordt vergezeld door honderden deelnemers die uitgedost zijn in historische militaire kostuums. De mars vertoont gelijkenissen met de populaire marsen in Wallonië maar de Sint-Veroonmars is de enige militaire mars in Vlaanderen. De oudste historische bron over Sint-Veroon is de Vita Veronis, geschreven omstreeks 1020 door Olbertus, de abt van Gemblours. Olbertus schreef dit werk in het begin van de 11de eeuw in opdracht van Renier IV, de graaf van Henegouwen en hij beschreef daarin de ontdekking van het graf van Sint-Veroon in 1004, de overbrenging van zijn relieken van Lembeek naar Bergen ca. 1012 in opdracht van dezelfde graaf en tenslotte de talrijke miracelen op voorspraak van Sint-Veroon. Wat betreft de afkomst en het leven van Sint-Veroon zijn we aangewezen op de anonieme legende van Sint-Verona die van recentere datum is dan de Vita van Olbertus. In deze legende wordt Verona voorgesteld als de tweelingzuster van Veroon, beiden kinderen van Lodewijk de Duitser en daardoor achterkleinkinderen van Karel de Grote. De legende verhaalt over de vrome prins die op 16-jarige leeftijd het paleis ontvluchtte om zich in deemoed en nederigheid ten dienste van zijn medemensen te stellen. Na een lange omzwerving belandde hij in Lembeek waar hij als eenvoudige boerenknecht aan de slag ging op de hoeve van Perregate. Volgens diezelfde legende overleed Veroon in 863 en werd hij omwille van zijn grote verdiensten in de parochiekerk begraven.

Wanneer ontstond de mars?

De oudste sporen gaan terug tot de vroege 15de eeuw maar de traditie is ongetwijfeld veel ouder. Reeds in het midden van de 17de eeuw schreef de toenmalige pastoor van Lembeek dat de traditie al meer dan 300 jaar oud was. Centraal gegeven was het relikwieschrijn dat processiegewijs rondgedragen werd. Het schrijn werd begeleid door de plaatselijke gezagsdragers en de schuttersgilden van Tubize en Halle, zoals blijkt uit oude reglementen. Vanaf de 17de eeuw vinden we de eerste gedocumenteerde sporen terug van de "jeunesse" (te vertalen als "jonkheid") die het schrijn in militair plunje begeleidde. Er is sprake van muzikanten en timbalen, onderweg werd buskruit verschoten en de groep stond onder bevel van een "capitaine". Deze jeunesse kende dus een militaire rangorde met officieren, muzikanten en gewone soldaten. Men ziet hierin een typisch voorbeeld van een weinig gestructureerde corporatievorm die vroeger algemeen verspreid en actief was in een brede Europese ruimte. Ze waren van oudsher betrokken bij de plaatselijke rituelen en feestelijkheden zoals het organiseren van processies en kermissen.

Wat was de aanleiding?

Sommige auteurs menen dat de processie ontstond om Lembeek van de pest te vrijwaren. De stelling, verdedigd door Felix Hachez, bevat de meest plausibele elementen. De processie op Paasmaandag is enkel toegewijd aan Sint-Veroon, patroonheilige van de gemeente, en kan daarom in rechtstreeks verband gebracht worden met de kerkwijding. Daarenboven was en is Paasmaandag in Lembeek de dag van de jaarlijkse kermis, van oorsprong een religieus feest dat in verband werd gebracht met de kerkwijding.

Recente geschiedenis van de Sint-Veroonmars.

Tijdens de Franse bezetting kende de processie een korte onderbreking van een tiental jaren waarna de mars hernomen werd. In 1804 vergezelden ruiters en voetvolk, verkleed als huzaren en grenadiers het schrijn. Het was de familie Claes die in 1840 een nieuw elan gaf aan de mars in Lembeek. De "jeunesse" van weleer evolueerde naar de soldatenverenigingen zoals we die vandaag kennen. De twee oudste soldatenverenigingen - de Carabiniers van Lembeek en de Cavalerie van Lembeek - zijn de rechtstreekse opvolgers van de jeunesse van weleer. In de loop der jaren werden echter nieuwe groeperingen opgericht. Omstreeks 1900 nam een klein keurkorps van ruiters te paard aan de stoet deel, waaruit in 1920 de Etat-Major ontstond. In 1932 tenslotte werd de jongste soldatenvereniging - de Soldatenclub Congo - opgericht. De Kasdragers zijn de enige niet-militaire formatie. Deze groep bestaat uit 15 leden die het zilveren reliekschrijn begeleiden. Met de oprichting van de Koepelvereniging Sint-Veroon in 2006, waarin alle groepen vertegenwoordigd zijn, werd een officieel overlegorgaan in het leven geroepen. In bijlage (zie bijlage 1) werd een uitgebreide bibliografie toegevoegd.

Is er een actie waar u trots op bent en die inspirerend kan zijn voor anderen?

1. De afgelopen jaren werd zwaar geïnvesteerd in de zorg voor en de aankoop van uniformen.
2. De jaarlijkse Paasaffiche: het kan inspirerend zijn hoe een affiche niet alleen promotioneel maar ook verbindend kan werken. Jaarlijks wordt een nieuwe affiche gelanceerd, telkens staat de portretfoto van een deelnemer op deze posteraffiche. Het is dan ook elk jaar weer in spanning afwachten. De lancering van de affiche brengt dan ook alle betrokkenen bij de Sint-Veroonmars samen.
3. De scholenwerking waarbij een deel van het parcours wordt afgestapt en de leerlingen kennismaken met verschillende aspecten van de traditie.
4. De oprichting van de Koepelvereniging Sint-Veroonmars in 2006. Door de hierdoor ontstane samenwerking tussen de verschillende deelnemende groepen aan de mars worden goede afspraken gemaakt zodat de Sint-Veroonmars nog meer uitstraalt naar de vele bezoekers. Op deze manier wordt het beste uit iedereen gehaald om deze mooie traditie verder te zetten.
5. Het opstarten in 2017 van de werkgroep binnen de Koepelvereniging om onze Sint-Veroonmars te laten erkennen als immaterieel cultureel erfgoed. Op die manier willen we onze traditie aan een breder publiek bekend maken en als gemeenschap ook zorg dragen voor het voortbestaan van onze traditie.

Inventaris Vlaanderen

INZENDER

Hugo Hernie
Koepelvereniging Sint-Veroon
<http://www.sintveroonmars.be/>

LOCATIE

De Sint-Veroonmars doet verschillende gemeenten aan. Van Lembeek gaat het richting Wallonië waar de gemeenten Clabecq en Tubize worden aangedaan. In Clabecq is er omstreeks het middaguur een plechtige intocht in het dorpscentrum en ook in Tubize is er een halteplaats in de parochiekerk. Van Tubize gaat het richting Hondzocht (gehucht van Lembeek) op de grens met de buurgemeente Saintes. Via de Edingensesteenweg gaat het opnieuw richting Lembeek centrum voor de plechtige intocht van de stoet en wordt ook nog even het grondgebied van Halle betreden. De Sint-Veroonmars doet dus zowel het Vlaamse als het Waalse Gewest aan.

PERIODE

Jaarlijks op Paasmaandag en Paas dinsdag.
Daarnaast zijn er heel wat randactiviteiten die gedurende het hele jaar plaatsvinden.

THEMA

Vertellen en taalgebruik
Feesten, rituelen en sociale gebruiken

TREFWOORD

#stoet #sociaal gebruik #muziek #feest

BIJLAGE

- Bijlage2.pdf
- Bijlage1.pdf
- petitie.pdf